
PLATFORMA TRI SLOBODE

SLOBODA UDRUŽIVANJA
SLOBODA OKUPLJANJA
SLOBODA IZRAŽAVANJA

Tri slobode pod lupom

Prikaz slučajeva kršenja osnovnih ljudskih prava u Srbiji tokom vanrednog stanja

27-30. april 2020. godine

Sloboda udruživanja, okupljanja i izražavanja

1. U godišnjem izveštaju [Platforme Saveta Evrope za unapređenje zaštite novinarstva i bezbednosti novinara](#) zabeležen je porast broja napada na medije, kao i pretnji upućenih novinarima. Pored isticanja slučajeva koji su izazvali najveću pažnju, u izveštaju se navodi da takvoj atmosferi doprinosi zapaljiva retorika nosilaca vlasti, kao i poruka da takvi napadi ne smeju da postanu nova normalnost u Evropi. O lošem stanju slobode medija u Srbiji bilo je reči u brojnim međunarodnim izveštajima, a situacija je dodatno pogoršana u vreme vanrednog stanja. Zabrinutost zbog gušenja medijskih sloboda istakao je i ambasador SAD u Srbiji [Entoni Godfri](#). Zabrinjavajuće je što se nastavlja višegodišnji trend pogoršanja stanja i što ni u jednom izveštaju relevantnih organizacija nije zabeležen ni minimalni napredak u ovoj oblasti.

2. [Predsednica Vlade Ana Brnabić](#) je na prvoj sednici Skupštine od uvođenja vanrednog stanja izrekla niz kleveta i uvredljivih tvrdnji na račun više medijskih kuća. U svom obraćanju poslanicima, odgovarajući na optužbe da je vanredno stanje uvedeno protivustavno jer o njemu nije odlučivala Narodna Skupština, Ana Brnabić je pojedine medije nazvala "tajkunskim" i medijima u vlasništvu jednog opozicionog lidera. Ovakvi istupi ne samo da ne pogoduju stvaranju normalne atmosfere za politički dijalog i nesmetan rad novinara, već su i zabrinjavajući kada dolaze od strane Predsednice Vlade.

3. [Novinarka Ana Lalić](#) je izjavila kako je odbacivanje krivične prijave protiv nje pobeda ostvarena uz pomoć pritiska javnosti, ali i priznanje vlasti da su učinili grešku donošenjem zaključka o centralizaciji informisanja. Podsećamo, Ana Lalić je uhapšena nakon objavljivanja teksta o lošem stanju Kliničkog centra Vojvodine. Povodom hapšenja i kasnijeg odbacivanja krivične prijave, državni sekretar u Ministarstvu kulture i informisanja [Aleksandar Gajović](#) izjavio je kako "nije njihova nadležnost da zauzimaju stav po pitanje hapšenja novinarkе". Ovakvo pasivno držanje i odbacivanje svake vrste odgovornosti samo doprinosi ustaljenom osećaju nesigurnosti i podložnosti novinara progonu ukoliko svoj posao rade objektivno i nepristrasno.

4. Pandemija korona virusa naročito je otežala položaj novinara koji izveštavaju za lokalne medije, a koji su neretko onemogućeni da dođu do pravovremenih i istinitih informacija, zbog čega građani ostaju nedovoljno informisani i zbog čega se otvara prostor za različite neproverene informacije koje mogu dovesti do stvaranja i širenja panike. O tome je govorila i [dopisnica agencije „Beta“ iz Niša Biljana Ljubisavljević](#) ističući kako je poslednje relevantne informacije saopštio član Kriznog štaba Branislav Todorović prethodne nedelje, ali da ni pre niti posle toga javnost u Nišu nije mogla da dođe do odgovora na pitanja koliko ima zaraženih i preminulih od posledica korona virusa. Takođe navodi kako gradski štab ne saopštava rezultate, niti se održavaju konferencije za medije zbog čega prevladava mišljenje da se kriju tačni podaci o broju preminulih.

5. [Dnevni list „Kurir“](#) nastavio je sa kampanjom protiv televizije „N1“ objavljivanjem teksta i uvredljive fotomontaže na kojoj se nalazi direktor programa te televizije Jugoslav Ćosić. Tekst sadrži navode o tome da je Ćosić podneo tužbu sudu zbog pisanja ovog lista, kao i zahtev da se Kuriru privremeno zabrani pisanje o njegovom radu, što je navodno sud odbio. Indikativno deluje podatak da ni nakon višemesečnih uvreda nijedan nadležni organ nije preduzeo ništa kako bi se sa time prestalo, ali ostaje da se vidi da li će pravosudni organi postupiti po tužbi Jugoslava Ćosića i sankcionisati Kurir zbog neistinitih i uvredljivih natpisa.

Ostale slobode

Tokom vanrednog stanja Građanske inicijative će izveštavati i o kršenjima ostalih ljudskih prava.

1. Narodni poslanik Srpske napredne stranke [Vladimir Đukanović](#) i [GONGO organizacija „Udruženje za zaštitu mladih“](#) pozvali su građane da stvaranjem buke odgovore na performanse nezadovoljnih građana koji svako več u 20:05, nakon aplauza namenjenog zdravstvenim radnicima, udaranjem u šerpe i zviždanjem iskazuju nezadovoljstvo zbog načina na koji se vlast odnosi prema građanima i njihovim pravima u vreme vanrednog stanja. Poslanik Đukanović je takav poziv uputio na sednici Skupštine na kojoj je potvrđena odluka o uvođenju vanrednog stanja, a podršku je dala i televizija sa nacionalnom frekvencijom ([TV Pink](#)) emitijuću poziv kojim se apeluje na građane da se suprotstave „onima koji su navijali za koronu protiv Srbije“. U organizaciji ovog performansa učestvovali su aktivisti Srpske napredne stranke koji su tom prilikom [kršili zabranu kretanja](#) koja važi za sve građane Srbije. Sam [performans](#) se sastojao od paljenja baklji i drugih pirotehničkih sredstava na krovovima zgrada i puštanja sa razglasa skandiranja uperenog protiv jednog opozicionog lidera kog nazivaju lopovom. Naročito zabrinjava činjenica da su u ovom performansu uzele učešće i navijačke grupe. Takvo ponašanje predstavlja narušavanje javnog reda i mira, ali i ugrožavanje bezbednosti građana, što se najbolje videlo u incidentu koji se dogodio [u Nišu](#) gde je vatra zahvatila tendu prodavnice koja se nalazi u sklopu zgrade i umalo izazvala požar. Zabrinjavajuć je podatak da su u ovakvim akcijama učestvovali funkcioneri vladajuće stranke, [iako neki od njih to poriču](#), ali i narodni poslanici. Javnost opravdano zahteva reakciju nadležnih organa koja i dalje izostaje, a posebnu opasnost predstavlja dodatno razjedinjavanje društva u uslovima teške krize uzrokovane pandemijom korona virusa.

2. [Pravosudna baza Jug](#) istakla je u svojoj analizi da je bilo za očekivati da će u toku vanrednog stanja određena prava biti ograničena, ali ne i da će biti kršena osnovna ljudska prava. Takvi primeri su doveli do pada poverenja u pravosuđe, što podstiče osećaj pravne nesigurnosti i dalje urušavanje pravosudnog sistema. U svojoj analizi posebno ukazuju na problematično rešenje u vidu suđenja putem Skajpa, čime se narušava pravo na pravično suđenje osumnjičenog, ali i na nedopustiva rešenja koja su predviđala mogućnost prekršajnog i krivičnog kažnjavanja u istoj pravnoj stvari. Takođe ističu i kako nije u dovoljnoj meri vođeno računa o pripadnicima ranjivih grupa i kako se kasnilo sa donošenjem uputstava za ostvarivanje brojnih prava i pored brojnih apela i inicijativa organizacija civilnog društva.

3. Članice Koalicije za dobročinstvo (Fondacija Ana i Vlade Divac, Trag Fondacija, Smart Kolektiv, Catalyst Balkans, Srpski filantropski forum i Forum za odgovorno poslovanje), NALED, Građanske inicijative, Banka hrane, Fond B92 podnele su predlog za [oslobađanje PDV-a na sve donacije namenjene ugroženom stanovništvu](#). Ovaj predlog upućen je Ministarstvu finansija i odnosi se na proširivanje mera oslobođenja od plaćanja PDV-a na hranu, robu široke potrošnje i usluge koje se doniraju javnom sektoru i neprofitnim organizacijama za podršku socijalno ugroženim kategorijama stanovništva, jer važeća Uredba o fiskalnim pogodnostima i direktnim davanjima njih ne prepoznaje kao korisnike donacija oslobođenih od PDV-a. Organizacije su takođe uputile predlog da se mera oslobađanja plaćanja PDV-a primeni na sve isporuke robe i usluga od dana uvođenja vanrednog stanja pa sve do 31. oktobra 2020. godine. i da se ona odnosi na sve donacije koje obveznici PDV-a upućuju neprofitnim organizacijama, lokalnim samoupravama, drugim državnim organima, socijalnim i javnim institucijama koje širom Srbije pomažu ugroženom stanovništvu.